

ОСНОВНИ СТРУКТУРНИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА ПРЕДУЗЕЋА BASIC STRUCTURAL INDICATORS OF BUSINESS ACTIVITIES OF ENTERPRISES

У 2014. години, од 7 513 активних предузећа која тржишно послују, 36,7% било је у подручју *Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала*, док структура запослених показује да је од око 128 хиљада запослених лица 47,8% ангажовано у подручјима индустрије.

Највеће трошкове рада по запосленом имала су предузећа у подручју *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* 26 125 КМ и *Информације и комуникације* 25 616 КМ, а најмање у подручју *Дјелатности пружања смјештаја, припреме и услуживања хране; хотелијерство и угоститељство*, 9 266 КМ.

У стварању додате вриједности по факторским трошковима највеће учешће имала су предузећа из подручја *Прерађивачка индустрија* 24,6%, затим *Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала* 16,5%, те *Информације и комуникације* 12,7%.

Највећа додата вриједност по запосленом лицу, као мјера продуктивности рада, остварена је у подручју *Информације и комуникације* 81 511 КМ, затим у подручјима *Пословање некретнинама* 56 419 КМ и *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* 37 796 КМ.

Просјечна бруто оперативна стопа, односно стопа профитабилности нефинансијске пословне економије у Републици Српској у 2014. години износила је 9,5%. Највеће стопе профитабилности постигнуте су у подручјима *Пословање некретнинама* 58,3%, *Информације и комуникације* 39,2% и *Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада* 29,6%.

У овом саопштењу објављују се основни годишњи структурни пословни показатељи за дио економије Републике Српске.

Саопштење садржи основне структурне варијабле и индикаторе добијене на основу „Годишњих извјештаја структурних пословних статистика за 2014. годину“. Структурним пословним статистикама у 2014. обухваћена су предузећа из подручја индустрије (В, С, Д и Е), Грађевинарства (Ф), Трговине на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала (Г) и нефинансијских услуга (Н, И, Ј, Л, М, Н, Р, Q и S), према Класификацији дјелатности КД БиХ 2010. Предузетници нису укључени.

Оцене основних структурних показатеља о тржишном пословању предузећа у 2014. години дате су према подручјима дјелатности и величини предузећа.

In 2014, out of 7,513 active enterprises operating commercially, 36.7% were from the section *Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*, while the structure of employed persons shows that out of 128 thousand employed persons, 47.8% were engaged in industrial sections.

The highest labour costs per employee were those of enterprises in the section *Electricity, gas, steam and air-conditioning supply* with 26,125 KM and in *Information and communication* with 25,616 KM, while the lowest ones were those in the section *Accommodation and food service activities*, 9,266 KM.

In the production of value added at factor costs, the highest share was that of enterprises in the section *Manufacturing* 24.6%, followed by *Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles* 16.5%, while *Information and communication* participated with 12.7%.

The highest value added per person employed, as a measure of labour productivity, was achieved in the section *Information and communication* with 81,511 KM, followed by *Real estate activities* with 56,419 KM, and *Electricity, gas, steam and air-conditioning supply* with 37,796 KM.

The profitability rate as the average gross operating rate of the non-financial business economy in Republika Srpska in 2014 was 9.5%. The highest profitability rates were achieved in the sections *Real estate activities* 58.3%, *Information and communication* 39.2%, and *Human health activities* 29.6%.

This release presents main annual Structural Business indicators for part of the economy of Republika Srpska.

The release contains main structural variables and indicators obtained through the “Annual reports on Structural Business statistics for 2014“. In 2014, the Structural Business statistics survey covered enterprises from sections *Industry (B, C, D and E), Construction (F), Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles (G) and of Non-financial Services (H, I, J, L, M, N, P, Q and S)*, in accordance with the *Classification of Economic Activities KD BiH 2010*. *Entrepreneurs* are not covered by the survey.

Assessments of main structural indicators of business activities of enterprises operating commercially in 2014 are presented by section of activities and by size of enterprises.

1. ОСНОВНЕ СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ ВАРИЈАБЛЕ ПРЕМА ПОДРУЧЈИМА ДЈЕЛАТНОСТИ, 2014.
BASIC STRUCTURAL BUSINESS VARIABLES BY SECTION OF ACTIVITIES, 2014

Подручје	Број предузећа <i>Number of enterprises</i>	Број запослених лица <i>Number of persons employed</i>	Промет <i>Turnover</i>	Додата вриједност по факторским трошковима <i>Value added at factor cost</i>	Трошкови запослених <i>Personnel costs</i>	Section
УКУПНО	7 513	128 001	15 207 652	3 241 746	1 803 314	TOTAL
B Вађење руда и камена	82	5 201	369 422	194 528	124 189	B Mining and quarrying
C Прерађивачка индустрија	1483	43 217	4 282 880	796 568	517 405	C Manufacturing
D Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	69	7 976	943 250	301 464	208 375	D Electricity, gas, steam and air-conditioning supply
E Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације животне средине	128	4 721	168 446	100 662	72 651	E Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
F Грађевинарство	653	11 450	1 049 089	329 754	120 375	F Construction
G Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала	2 757	26 554	6 510 605	534 344	311 166	G Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
H Саобраћај и складиштење	604	11 066	535 763	248 679	153 267	H Transport and storage
I Дјелатности пружања смјештаја, припреме и услуживања хране; хотелијерство и угоститељство	129	1 962	60 959	26 723	18 138	I Accommodation and food service activities
J Информације и комуникације	234	5 067	723 742	413 005	129 460	J Information and communication
L Пословање некретнинама	112	593	42 679	33 478	8 593	L Real estate activities
M Стручне, научне и техничке дјелатности	651	4 495	274 729	121 083	63 210	M Professional, scientific and technical activities
N Административне и помоћне услужне дјелатности	118	2 240	84 047	40 937	22 133	N Administrative and support service activities
P Образовање ¹⁾	64	843	35 210	26 329	16 500	P Education ¹⁾
Q Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада ²⁾	376	2 132	102 261	62 609	32 341	Q Human health activities ²⁾
S Остале услужне дјелатности ³⁾	53	484	24 570	11 583	5 511	S Other service activities ³⁾

¹⁾ У подручју Р обухваћени су само пословни субјекти из приватног (профитног) сектора
Only business entities from the private (profit) sector are covered by the section P

²⁾ У подручју Q обухваћени су само пословни субјекти из приватног (профитног) сектора
Only business entities from the private (profit) sector are covered by the section Q

³⁾ Изузев области 94 која се, према ЕУ регулативи 295/2008, не обухвата
Except division 94 which is not covered in accordance with the EU regulation 295/2008

2. ОСНОВНИ СТРУКТУРНИ ПОСЛОВНИ ИНДИКАТОРИ ПРЕМА ПОДРУЧЈИМА ДЈЕЛАТНОСТИ, 2014.
BASIC STRUCTURAL BUSINESS INDICATORS BY SECTION OF ACTIVITIES, 2014

Подручје	Промет по запосленом лицу, КМ <i>Turnover per person employed, KM</i>	Додата вриједност по запосленом лицу КМ <i>Value added per person employed KM</i>	Учешће додате вриједности у вриједности производње (%) <i>Share of value added in production value (%)</i>	Трошкови рада по запосленом, КМ <i>Labour cost per employee, KM</i>	Стопа профитабилности (%) <i>Profitability rate (%)</i>	Section
УКУПНО	118 809	25 326	35,7	14 135	9,5	TOTAL
B Вађење руда и камена	71 024	37 399	53,9	23 902	19,0	B Mining and quarrying
C Прерађивачка индустрија	99 103	18 432	19,9	12 015	6,5	C Manufacturing
D Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	118 259	37 796	52,0	26 125	9,9	D Electricity, gas, steam and air-conditioning supply
E Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације животне средине	35 679	21 322	60,0	15 395	16,6	E Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
F Грађевинарство	91 626	28 800	33,7	10 569	20,0	F Construction
G Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала	245 185	20 123	46,4	11 780	3,4	G Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
H Саобраћај и складиштење	48 414	22 472	45,4	13 866	17,8	H Transport and storage
I Дјелатности пружања смјештаја, припреме и услуживања хране; хотелијерство и угоститељство	31 065	13 618	51,2	9 266	14,1	I Accommodation and food service activities
J Информације и комуникације	142 839	81 511	57,6	25 616	39,2	J Information and communication
L Пословање некретнинама	71 924	56 419	72,3	14 520	58,3	L Real estate activities
M Стручне, научне и техничке дјелатности	61 121	26 938	47,6	14 127	21,1	M Professional, scientific and technical activities
N Административне и помоћне услужне дјелатности	37 524	18 277	56,4	9 910	22,4	N Administrative and support service activities
P Образовање	41 761	31 228	72,6	19 690	27,9	P Education
Q Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	47 962	29 365	62,1	15 168	29,6	Q Human health activities
S Остале услужне дјелатности	50 824	23 960	65,7	11 399	24,7	S Other service activities

3. ОСНОВНЕ СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ ВАРИЈАБЛЕ ПРЕМА ВЕЛИЧИНИ ПРЕДУЗЕЋА, 2014.
BASIC STRUCTURAL BUSINESS VARIABLES BY SIZE OF ENTERPRISES, 2014

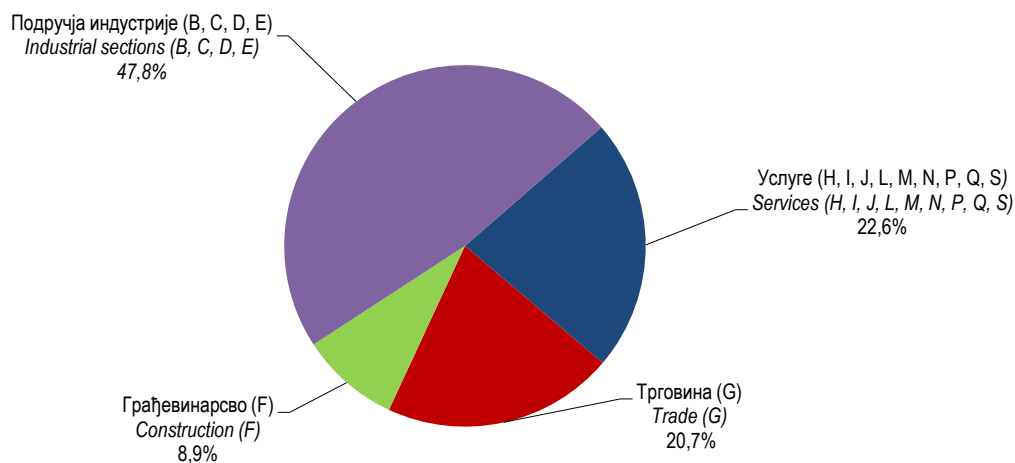
Величина предузећа	Број предузећа <i>Number of enterprises</i>	Број запослених лица <i>Number of persons employed</i>	Промет <i>Turnover</i>	Додата вриједност по факторским трошковима <i>Value added at factor costs</i>	Трошкови запослених <i>Personnel costs</i>	Size of enterprise
УКУПНО	7 513	128 001	15 207 652	3 241 746	1 803 314	TOTAL
Мала (0–49 запослених)	7 074	50 486	6 706 508	1 188 514	573 595	Small (0–49 employed persons)
Средња (50–249 запослених)	381	38 613	5 278 570	786 017	499 049	Medium (50–249 employed persons)
Велика (250 и више запослених)	58	38 902	3 222 574	1 267 215	730 670	Large (250 and more employed persons)

4. ОСНОВНИ СТРУКТУРНИ ПОСЛОВНИ ИНДИКАТОРИ ПРЕМА ВЕЛИЧИНИ ПРЕДУЗЕЋА, 2014.
BASIC STRUCTURAL BUSINESS INDICATORS BY SIZE OF ENTERPRISES, 2014

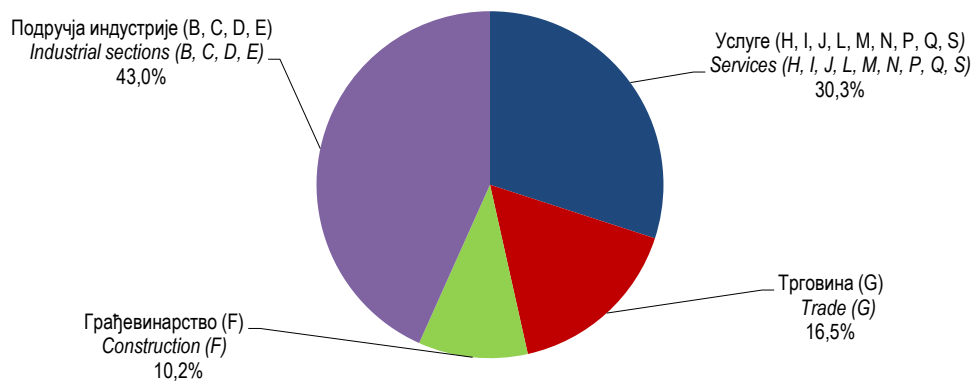
Величина предузећа	Промет по запосленом лицу, КМ <i>Turnover per person employed, KM</i>	Додата вриједност по запосленом лицу, КМ <i>Value added per person employed KM</i>	Учешће додате вриједности у вриједности производње (%) <i>Share of value added in production value (%)</i>	Трошкови рада по запосленом, КМ <i>Labour cost per employee, KM</i>	Стопа профитабилности (%) <i>Profitability rate (%)</i>	Size of enterprise
УКУПНО	118 809	25 326	35,7	14 135	9,5	TOTAL
Мала (0–49 запослених)	132 840	23 542	37,6	11 455	9,2	Small (0–49 employed persons)
Средња (50–249 запослених)	136 702	20 356	23,1	12 928	5,4	Medium (50–249 employed persons)
Велика (250 и више запослених)	82 839	32 575	50,1	18 783	16,6	Large (250 and more employed persons)

5. ОСНОВНЕ СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ ВАРИЈАБЛЕ ПРЕМА ПОДРУЧЈИМА ДЈЕЛАТНОСТИ – СТРУКТУРЕ, 2014.
BASIC STRUCTURAL BUSINESS VARIABLES BY SECTION OF ACTIVITIES – STRUCTURE, 2014

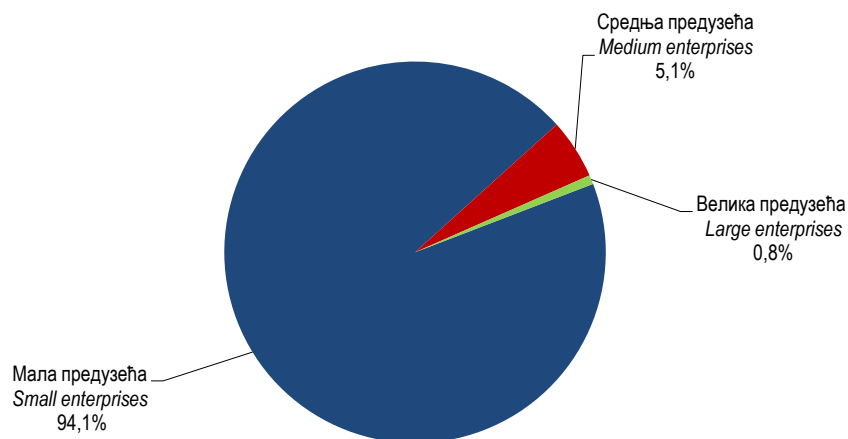
Подручје	Број предузећа <i>Number of enterprises</i>	Број запослених лица <i>Number of persons employed</i>	Промет <i>Turnover</i>	Додата вриједност по факторским трошковима <i>Value added at factor costs</i>	Section
УКУПНО	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
B Вађење руда и камена	1,1	4,1	2,4	6,0	<i>B Mining and quarrying</i>
C Прерађивачка индустрија	19,7	33,8	28,2	24,6	<i>C Manufacturing</i>
D Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	0,9	6,2	6,2	9,3	<i>D Electricity, gas, steam and air-conditioning supply</i>
E Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације животне средине	1,7	3,7	1,1	3,1	<i>E Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
F Грађевинарство	8,7	8,9	6,9	10,2	<i>F Construction</i>
G Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала	36,7	20,7	42,8	16,5	<i>G Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
H Саобраћај и складиштење	8,0	8,6	3,5	7,7	<i>H Transport and storage</i>
I Дјелатности пружања смјештаја, припреме и услуживања хране; хотелијерство и угоститељство	1,7	1,5	0,4	0,8	<i>I Accommodation and food service activities</i>
J Информације и комуникације	3,1	4,0	4,8	12,7	<i>J Information and communication</i>
L Пословање некретнинама	1,5	0,5	0,3	1,0	<i>L Real estate activities</i>
M Стручне, научне и техничке дјелатности	8,7	3,5	1,8	3,7	<i>M Professional, scientific and technical activities</i>
N Административне и помоћне услужне дјелатности	1,6	1,7	0,5	1,3	<i>N Administrative and support service activities</i>
P Образовање	0,9	0,7	0,2	0,8	<i>P Education</i>
Q Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	5,0	1,7	0,7	1,9	<i>Q Human health activities</i>
S Остале услужне дјелатности	0,7	0,4	0,2	0,4	<i>S Other service activities</i>

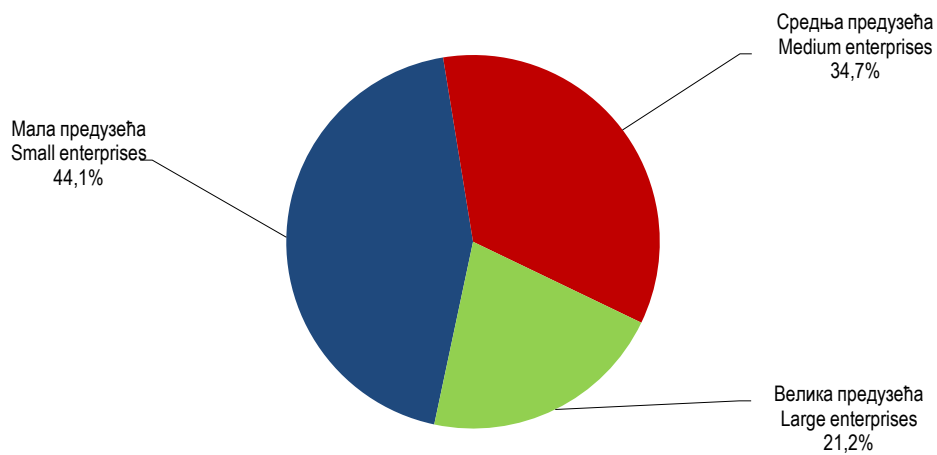
Графикон 1. Структура броја запослених лица према подручјима дјелатности, 2014.
Graph 1. Structure of number of persons employed by section of activities, 2014

Графикон 2. Структура додате вриједности према подручјима дјелатности, 2014.
Graph 2. Structure of value added by section of activities, 2014

Графикон 3. Структура броја предузећа према величини предузећа, 2014.
Graph 3. Structure of number of enterprises by size of enterprise, 2014

Графикон 4. Структура промета према величини предузећа, 2014.
Graph 4. Structure of turnover by size of enterprises, 2014

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

METHODOLOGICAL EXPLANATIONS

Подаци структурних пословних статистика резултат су статистичке обраде годишњих извјештаја активних предузећа, која послују тржишно и чије је сједиште на територији Републике Српске.

Data on Structural Business Statistics are the result of the statistical processing of annual reports of active enterprises operating commercially, whose headquarters are on the territory of Republika Srpska.

Подаци произведени структурним пословним истраживањем користе се за анализу структуре предузећа по дјелатностима, структуре фактора коришћених у процесу производње, анализу пословног успјеха и конкурентности предузећа, као и анализу развоја пословања на регионалном и међународном нивоу. Такође, подаци структурних пословних статистика представљају значајне инпуте за процјене и обрачун макроекономских агрегата националних рачуна, обрачун пондера за израчунавање индекса у краткорочним статистикама, као и за ажурирање података у Статистичком пословном регистру.

Data obtained through the Structural Business Survey are used for the analysis of structure of enterprises by activity and of structure of factors used in production process, for the analysis of business profit and losses and competitiveness of enterprises, as well as for the analysis of development of business operations at regional and international levels. Also, Structural Business Statistics data represent important inputs for estimates and calculation of macroeconomic aggregates in National Accounts, for calculation of weights used for the calculation of indices in short-term statistics, as well as for data updating in the Statistical Business Register.

Методологија за провођење истраживања усклађена је са европским статистичким стандардима и њен садржај је прописан основном ЕУ Регулацијом 295/2008 и регулативама за имплементацију 250/2009, 251/2009 и 275/2010.

The methodology used for the survey implementation is harmonised with the European statistical standards, and its content is stipulated in the basic EU Regulation 295/2008 and in the implementation regulations 250/2009, 251/2009 and 275/2010.

У провођењу истраживања коришћен је метод пуног обухвата за предузећа са 20 и више запослених, а метод узорка за предузећа са мање од 20 запослених. Узорак је креиран на основу података Статистичког пословног регистра и дизајниран је као случајни стратификовани узорак.

The method of full coverage was used to conduct this survey for enterprises with 20 or more persons employed, and the sample method was used for enterprises with less than 20 persons employed. The sample is based on Statistical Business Register data and it is designed as a stratified random sample.

Дефиниције варијабли

Definitions of variables

Величина предузећа одређена је бројем запослених, према којем се разликују мала, средња и велика предузећа. Мала предузећа запошљавају, просјечно годишње, од 0 до 49 радника, средња од 50 до 249, а велика 250 и више радника. Ради презентације података о величини предузећа, за статистичке сврхе користи се подјела према броју запослених.

Size of enterprise is determined by the number of employees and, based on this classification, enterprises can be small, medium and large. Small enterprises employ between 0 and 49 persons a year on average, medium enterprises employ between 50 and 249 persons, while large enterprises employ 250 or more people. In order to present the data on size of enterprises, the classification based on the number of employees is used.

Број предузећа обухвата предузећа из Статистичког пословног регистра у популацији која је предмет посматрања, а која тржишно послују и била су активна барем дио референтне године (остварила промет или имала запослене). Искључују се сва привремено неактивна (мирујућа) или стварно неактивна предузећа.

Number of enterprises covers enterprises from the Statistical Business Register in the population subject to observation, which operated commercially and were active for at least a part of the reference year (with either realised turnover or with employees). Temporarily inactive (quiescent) and actually inactive enterprises are excluded.

Број запослених обухвата лица која имају заснован радни однос на неодређено или одређено вријеме са пуним или непуним радним временом. Бројем запослених обухваћени су сезонски радници, приправници и радници који раде код куће, лица у штрајку или краткорочном одсуству. Нису обухваћена лица на дугорочном одсуству. Запослени су плаћени од стране послодавца за извршени рад, а плаћање може бити у форми плате, накнаде, хонорара, награда, плаћања по комаду или плаћања у натура.

Number of employees covers persons who are employed on a temporary or permanent basis, working full or part time. Number of employees includes seasonal workers, apprentices, people working from home, and persons on strike or on short-term leave. This number does not cover persons on long-term leave. Employees are paid by the employer for performed work, and payments can be in the form of a wage, salary, fee, gratuity, piecework pay or remuneration in kind.

Број запослених лица обухвата број запослених и неплаћена запослена лица као што су власници, партнери, чланови породице који раде у предузећу, волонтери и др.

Number of persons employed includes number of employees and unpaid employed persons such as proprietors, partners, family members working regularly in the enterprise, volunteers, etc.

Промет обухвата обрачунате приходе од продаје властитих производа, приходе од пружених услуга те приходе од продаје робе за препродају током референтног периода. У обрачун промета укључују се сви фактурисани порези, осим ПДВ-а и акциза.

Turnover covers calculated revenues from sale of own products, revenues from provided services and revenues from sale of goods for resale, during the reference period. Calculation of turnover includes all accrual taxes, except VAT and excise.

Додата вриједност по факторским трошковима исказана је у бруто износу (без одузимања амортизације), а израчунава се тако да се на вриједност производње у основним цијенама додају субвенције, а одузму трошкови пореза на производе и производњу и вриједност међуфазне потрошње.

Value added at factor costs is given as the gross amount (without depreciation deduction), calculated by adding subsidies to production value at basic prices, and subtracting product and production tax costs and value of intermediate consumption from it.

Трошкови запослених су укупне накнаде запосленима током референтног периода, у новцу или у натура. Чине их бруто плате и накнаде плата, те остали трошкови запослених који имају карактер личних примања.

Personnel costs are defined as total compensation of employees during the reference period, in money or in kind. These consist of gross wages and salaries, and other personnel costs having the character of personal income.

Дефиниције индикатора

Промет по запосленом лицу добија се дијељењем укупно оствареног промета са укупним бројем запослених лица. Овај индикатор изражава продајну способност предузећа из одређене дјелатности.

Додата вриједност по запосленом лицу представља основни индикатор за мјерење **продуктивности рада**. Овај индикатор показује колико је створено додате вриједности по запосленом лицу.

Учешће додате вриједности у вриједности производње добија се дијељењем укупне додате вриједности са укупно оствареном вриједношћу производње.

Трошкови рада по запосленом показују просјечне трошкове запослених у некој дјелатности, а добијају се дијељењем укупних трошкова запослених са бројем запослених, односно бројем лица која су плаћена за обављени рад.

Стопа профитабилности (брuto оперативна стопа) показује колико је процентуално учешће брuto пословног вишка у промету. Овај индикатор показује зарађивачку способност предузећа или одређене дјелатности.

Definitions of indicators

Turnover per person employed is obtained by dividing total turnover by total number of persons employed. This indicator expresses the enterprise's selling capacity from a specific activity.

Value added per person employed is a basic indicator for **labour productivity** measuring. This indicator shows the amount of value added produced per person employed.

Share of value added in production value is obtained by dividing total value added by total achieved production value.

Labour costs per employee show the average costs of employees in certain activities and these are obtained by dividing total labour costs by number of employees, that is, by number of persons who were paid for performed work.

Profitability rate (gross operating rate) represents percentage share of gross operating surplus in turnover. This indicator shows earning capacity of enterprises or of certain activity.

Саопштење припремила: Слађана Никић, Даница Бабић
e-mail: sladjana.nikic@rzs.rs.ba, danica.babic@rzs.rs.ba

Издаје Републички завод за статистику, Република Српска, Бања Лука, Велјка Млађеновића 12д - Тел. +387 51 332 700 - Др Радмила Чичковић, директор - Излази годишње - Саопштење је објављено на Интернету на адреси: www.rzs.rs.ba - Е-mail: stat@rzs.rs.ba - Приликом коришћења података обавезно навести извор

Prepared by: Sladjana Nikić, Danica Babić
e-mail: sladjana.nikic@rzs.rs.ba, danica.babic@rzs.rs.ba

Published by Republika Srpska Institute of Statistics, Banja Luka, Veljka Mladenovića 12d - Tel. +387 51 332 700 - Radmila Čičković, PhD, Director General - Annual periodicity - Release is available on the Internet at: www.rzs.rs.ba - E-mail: stat@rzs.rs.ba - These data can be used provided the source is acknowledged